

Posudek vedoucího na diplomovou práci Bc. Kateřiny Kousalové *The Value of Human Existence*

Jakub Jirsa

(ÚFAR 2023)

Kateřina Kousalová (dále KK) se ve své práci věnuje dvěma autorům ze současné anglosaské etiky a metaetiky. Prvním z nich je známý antinatalista David Benatar, druhým pak jedna z nejvýznamnějších osob praktické filosofie současnosti, Derek Parfit.

Argumentace Davida Benatara pro antinatalismus, který KK probírá v druhé kapitole své práce, je veden ve dvou hlavních liniích: podle Benatara převažuje v každém lidském životě strast nad slastí, zlé či špatné věci nad těmi dobrými. Kromě toho Benatar představuje ještě metaetický argument („the asymmetry argument“) ve prospěch teze, že je špatné přivádět na svět jakékoli další cítící bytosti: nepřítomnost strasti je dobrá, i když se z ní nikdo netěší, zatímco nepřítomnost potěšení není špatná, pokud neexistuje někdo, pro koho je tato nepřítomnost ochuzením. Ve výsledku tak můžeme říci, že nemáme povinnost zamezit absenci potěšení, ale máme povinnost zamezit strasti. Jestliže tedy každý lidský život obsahuje být sebemenší strast, případné neexistence jakéhokoli budoucího lidského života je lepší, než její existence. Pokud jsme v situaci, kdy o této existenci rozhodujeme („budeme mít dítě, nebudeme mít dítě?“), tak je vždy morálně správnou variantou nepřivést na svět novou cítící bytost.

Oproti tomu Derek Parfit, který je pro KK tématem třetí kapitoly, vždy byl přesvědčeným humanistou, pro kterého je klíčové přežití a zachování lidského druhu (tj. lidského typu života). Viz příklad z *Reasons and Persons*, §154, s. 453: „Domnívám se, že pokud lidstvo zničíme, což nyní můžeme, bude výsledek mnohem horší, než si většina lidí myslí. Porovnejte tři výsledky: (1) Mír. (2) Jaderná válka, která zabije 99 % stávající světové populace. (3) Jaderná válka, která zabije 100 % obyvatelstva. (2) by byl horší než (1) a (3) by byl horší než (2). Který z těchto dvou rozdílů je větší? Většina lidí se domnívá, že větší rozdíl je mezi (1) a (2). Já se domnívám, že rozdíl mezi (2) a (3) je mnohem větší.“ Parfitovi záleží na zachování lidského života a antinatalismus je pro něj tedy nepřijatelný.

Ačkoli Parfit o Benatarovi nikde explicitně nepíše, ve dvou svých pozdních článcích, které jsou odpovědí na jeho vlastní argumenty ohledně (i) morální (ne)relevance budoucích generací a na (ii) tzv. odpudivý závěr, předkládá argumentaci ve prospěch vlastní hodnoty lidského života.¹ Je-li jeho argumentace úspěšná a lidská existence, lidský život je bytostným dobrem, pak je vyvrácena hlavní antinatalistická pozice. Naopak, pokud platí Benatarova argumentace, Parfitův humanismus je pouhým zbožným přáním.

KK uzavírá svoji práci kompromisně. KK tvrdí, že skutečné hodnocení hodnoty lidského života a lidské existence nespočívá v žádném z předložených extrémů. Domnívá se, že existenci jako takovou nemůžeme vnímat ani jako čistě či bytostně pozitivní, ani jako negativní. Parfit podle ní neobhájil hodnotu lidské existence (viz s. 57-58), ale ani Benatarova argumentace není plně přesvědčivá (KK, s. 64-65).

---

¹ D. Parfit, 'Can We Avoid the Repugnant Conclusion?', *Theoria (Lund, Sweden)*, 82/2 (2016), 110–27; D. Parfit, 'Future People, the Non-Identity Problem, and Person-Affecting Principles', *Philosophy & public affairs*, 45/2 (2017), 118–57.

Práce je podle mne velmi dobrá až vynikající. KK píše srozumitelně i o velmi složitých a abstraktních tématech. Filosofické problémy dokáže vhodně ilustrovat příklady a k argumentaci obou autorů přistupuje kriticky a s dobrým přehledem. Nicméně argumentace v práci je místy příliš zatížena intuicemi, které nejsou zcela podepřeny argumentací (např. reakce na Benatar na s. 13). Podobně problematické je zpochybnění povinnosti na základě empirické zkušenosti s jejím nedodržením (s. 17). Velmi obširný úvod do Parfitovy argumentace z druhé části *Reasons and Persons* mi pro potřeby práce nepříjde zcela nutný.

V rámci obhajoby bych se rád dotknul několika otázek, které jsou podle mne v práci nerozpracovány, případně nepříliš reflektovány. Nejprve bych se během obhajoby rád KK zeptal, zda se podle ní může David Benatar ve své argumentaci vyhnout neosobnímu konsekvencialismu (utilitarismu) a s ním spojeným problémům?

Za druhé, proč se porovnávání, které je tak vlastní snad každé verzi konsekvencialismu, ukazuje v případě jak Parfita tak zejména Benataru natolik problematickým? Co a jak se porovnává v případě, když jeden porovnávaný stav věcí (situace?) pracuje s neexistujícím subjektem, který existuje v druhém stavu věcí?

A za třetí by mne zajímalo, co by podle KK Benatar odpověděl (či na základě své dosavadní práce mohl odpovědět) na Parfitovu implicitní kritiku?

Domnívám se, že práce je víceméně výborná, ale přijde mi velká škoda, že se např. ve třech výše zmíněných otázkách nedostala k podrobnější a zásadnější argumentaci. Pro hodnocení výborně by bylo vhodné, aby KK představila svůj názor na alespoň některé výše uvedené otázky a problémy.

13.8.2023